

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025

RAQAMLI TA’LIM SHAROITIDA “PEDAGOGIKA TARIXI”
MODULINI JADIDLAR MEROSI ASOSIDA O‘QITISH:
XALQARO TAJRIBALAR VA MILLIY YONDASHUVLAR

Islamova Durdonaxon Rustamxon qizi

Guliston davlat pedagogika institute

“Pedagogika va psixologiya” kafedrasi tayanch doktoranti

+998945851899 islamovadurdona24@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada raqamli ta’lim jarayonida “Pedagogika tarixi” modulini jadidlar merosi asosida o‘qitishning nazariy asoslari, xalqaro tajribalar va milliy yondashuvlar tahlil qilingan. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, innovatsion ta’lim resurslari, interaktiv platformalar va tarixiy manbalar asosida talabalarda tarixiy-pedagogik tafakkurni shakllantirish yo‘llari ko‘rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari jadidlar g‘oyalarini raqamli muhitda o‘qitish talabalarning ma’naviy-intellektual o‘shishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi [1].

Kalit so‘zlar: raqamli ta’lim, pedagogika tarixi, jadidlar merosi, innovatsion metodlar, xalqaro tajriba.

Abstract.The article analyzes the theoretical foundations, international practices, and national approaches to teaching the “History of Pedagogy” module based on the Jadid heritage within the digital education environment. It highlights methods of developing students' historical and pedagogical thinking through modern digital technologies, innovative learning resources, interactive platforms, and historical sources. The results confirm that integrating Jadid ideas into digital learning environments positively influences students’ spiritual and intellectual development.

Keywords: digital education, history of pedagogy, Jadid heritage, innovative methods, international experience.

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025

Аннотация. В статье проанализированы теоретические основы, международный опыт и национальные подходы к преподаванию модуля «История педагогики» на основе наследия джадидов в условиях цифрового образования. Рассмотрены методы формирования историко-педагогического мышления студентов с использованием современных цифровых технологий, инновационных образовательных ресурсов, интерактивных платформ и исторических источников. Результаты исследования подтверждают, что интеграция идей джадидов в цифровую образовательную среду способствует духовному и интеллектуальному развитию студентов.

Ключевые слова: цифровое образование, история педагогики, наследие джадидов, инновационные методы, международный опыт.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida ta’lim tizimlari jadal suratda raqamlashtirilmoqda, bu esa o‘quv jarayonini takomillashtirish, ta’lim sifati va samaradorligini oshirish, shuningdek, tarixiy-pedagogik merosni zamonaviy talablarga mos shaklda o‘qitishni taqozo etadi. Raqamli muhitda ta’lim olish jarayoni talabalarda mustaqil izlanish, ochiq manbalar bilan ishlash, axborotlarni tanqidiy tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy pedagogik merosga asoslangan bilimlar talabalarda tarixiy xotirani mustahkamlaydi, ma’naviy barkamollik va milliy g‘ururni shakllantiradi.

“Pedagogika tarixi” fanining mazmuni nafaqat tarixiy pedagogik g‘oyalarni o‘rganishni, balki milliy pedagogik maktablar, xususan, jadidlar merosini chuqur anglashni ham talab qiladi. Jadidlar ta’lim tizimi rivojida ilg‘or dunyoviy bilimlarni joriy etish, milliy uyg‘onish, ilm-fan va ma’rifat g‘oyalarini targ‘ib qilish orqali o‘ziga xos islohot maktabini yaratgan. Ularning merosini raqamli ta’lim vositalari

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025**

orqali o‘qitish zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashib, talabalarda keng dunyoqarashni shakllantiradi.

Finlandiya, Janubiy Koreya, Singapur kabi ilg‘or ta‘lim tizimlarida tarixiy-pedagogik yo‘nalishdagi fanlar interaktiv platformalar, virtual laboratoriyalar va onlayn ta‘lim resurslari asosida o‘qitilmoqda. O‘zbekistonda ham oxirgi yillarda ta‘lim jarayonlarini raqamlashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar olib borilmoqda, xususan, “Digital Uzbekistan – 2030” dasturi doirasida elektron ta‘lim platformalari va raqamli darsliklar joriy etilmoqda. Bu sharoit “Pedagogika tarixi” fanini zamonaviy raqamli yondashuv asosida o‘qitish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Metodologiya. Tadqiqot quyidagi metodlarga tayanadi: tarixiy-pedagogik tahlil; taqqoslama (komparativ) [2] tahlil kontent-analiz [8]; didaktik tajriba va kuzatuv [9]. Tadqiqot davomida asosiy o‘rganilgan manbalar: jadid pedagoglari (Avloniy [4], Behbudiy [5], Fitrat [6], Munavvarqori [7]) asarlari; CIPD, OECD, UNESCO raqamli ta‘lim standartlari va boshqalar o‘rganildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, jadidlar merosini raqamli ta‘lim muhitida o‘qitish talabalarning ilmiy dunyoqarashi va tarixiy tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Avloniyning ma‘rifatni millat taraqqiyotining bosh omili deb baholashi, Behbudiyning zamonaviy bilimlarni egallashga chaqiruvi bugungi raqamli ta‘lim g‘oyalari bilan uyg‘unlashadi. Xalqaro tajribada tarixiy pedagogik g‘oyalar virtual ta‘lim kurslari, multimedia kutubxonalari va loyiha asosidagi ta‘lim orqali o‘rgatiladi. Coursera, EdX, FutureLearn kabi platformalar tarix, pedagogika va ma‘naviy merosga oid keng ko‘lamli kurslarni taklif etadi. Finlandiyada tarixiy-sotsiokultural loyihalar talabalarda milliy identifikatsiyani mustahkamlashga xizmat qiladi [9].

Raqamli resurslar - elektron darsliklar, virtual muzeylar, AR–VR texnologiyalar, interaktiv xaritalar va video darslar talabalarda nafaqat tahliliy

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025

fikrlashni, balki raqamli savodxonlikni ham kuchaytiradi, bilimlarni samarali o‘zlashtirishga yordam beradi.

Muhokama. O‘zbekiston tajribasida jadidlar merosi asosida shakllangan ma’rifiy g‘oyalarni raqamli pedagogik texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ilg‘or xorijiy ta’lim tizimlarida raqamli pedagogika markaziy tamoyil sifatida qabul qilingan bo‘lsa, milliy ta’lim tizimida bu jarayon bosqichma-bosqich rivojlanmoqda. Jahon tajribasida: ta’limda innovatsion texnologiyalar keng qo‘llanadi; fuqarolik tarbiyasi va milliy identitetni shakllantirishga katta e’tibor qaratiladi; tarixiy manbalar va arxivlar raqamlashtirilgan holda keng ommaga taqdim etiladi. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida jadidlar merosini o‘rganish bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borilmoqda, ammo raqamlashtirilgan arxivlar, virtual kutubxonalar, multimedia darslar sonini yana ham oshirish zarur. Shuningdek, talabalarda tarixiy va raqamli kompetensiyalarni uyg‘un shakllantirishga qaratilgan metodik qo‘llanmalar yaratish dolzarbdir.

Milliy yondashuv va xalqaro tajribalarni taqqoslovchi jadval 1.1

Soha / Mezon	Xalqaro tajriba (misollar & amaliyotlar)	O‘zbekiston: milliy yondashuv va hozirgi holat	Bo‘shliqlar / muammolar	Tavsiyalar (praktik, darhol amalga oshirish mumkin)
--------------	--	--	-------------------------	---

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025**

<p align="center">Raqamlashtirish siyosati va strategiya</p>	<p>Ko‘plab mamlakatlarda davlat darajasida raqamli meros va ta’lim strategiyalari mavjud: Finlyandiya milliy “digital cultural heritage” xizmatlari va Finna tizimi orqali arxiv/kutubxona materiallarini birlashtiradi; Janubiy Koreya raqamli darsliklar va AR/VRni ta’limda keng joriy qilmoqda; (umumiy) UNESCO va OECD raqamli ta’lim tavsiyalari mavjud [10]. (okm.fi¹)</p>	<p>O‘zbekiston “Digital Uzbekistan – 2030” strategiyasini qabul qilgan va IT-ta’limni rivojlantirish, raqamli infratuzilmani mustahkamlash ustida ishlamoqda; shuningdek, madaniy merosni raqamlashtirish tashabbuslari bor (masalan, raqamlashtirilgan meros platformalari haqida e’lonlar). (OECD²)</p>	<p>Strategiya bor, lekin: (1) ta’lim va madaniy meros raqamlashtirishining integratsiyalashgan amaliy rejasi yetishmaydi; (2) oliy ta’limda «Pedagogika tarixi» uchun maxsus raqamli o‘quv modullari va standartlar yetarli emas. (UNDP³)</p>	<p>1) “Pedagogika tarixi — jadidlar merosi” uchun milliy raqamli modul yaratish (standart format: video, e-darslik, interaktiv tekst, 3D-ob’ektlar). 2) “Digital Uzbekistan” dasturi doirasida oliy ta’limga mo‘ljallangan pilot-grantlar ochish (universitetlararo hamkorlik bilan).</p>
<p align="center">Arxivlar va kutubxonalar (raqamli meros)</p>	<p>Finna (Finlandiya) kabi markazlashgan qidiruv xizmatlari va davlat digital preservation xizmatlari mavjud; virtual muzey va 3D skanlash loyihalari (TimeMachine va ViMuseo misollari). Bu yondashuvlar tarixiy manbalarni oson topish va darslarda ishlatishni ta’minlaydi. (okm.fi)</p>	<p>O‘zbekiston arxiv va kutubxonalarni raqamlashtirish bo‘yicha loyihalar boshlagan (ba’zi virtual ko‘rgazmalar, Google Arts & Culture misollari bilan integratsiya haqidagi maqolalar), lekin keng qamrovli milliy katalog va birlashtirilgan qidiruv xizmati hali to‘liq emas. (ppublishing.org⁴)</p>	<p>1) Raqamli arxivlar tarqalgan va standartlashtirilmagan; 2) metadata (ma’lumotlar tavsifi) va ochiq API yo‘qligi dars materiallariga integratsiyani qiyinlashtiradi.</p>	<p>1) Milliy “Finna-tipl” xizmat yaratish — kutubxona/arkiv/muzey resurslarini indekslash. 2) Metadata va fayl formatlari bo‘yicha milliy standartlashtirish (Dublin Core yoki boshqa) joriy etilsin. 3) 3D skanlash va virtual kutubxona pilot-layihatlarni grant orqali moliyalashtirish.</p>

¹ okm.fi

² OECD

³ UNDP

⁴ ppublishing.org

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”

VOLUME 1. ISSUE 2. 2025

<p>Pedagogik texnologiyalar: AR/VR, interaktiv maplar,</p>	<p>Janubiy Koreya AR/VR, simulyatsiyalar va digital textbooksni keng joriy qilmoqda; Singapurda digital storytelling va multimedia loyihalar tarixiy ta’limni jonlantiradi. Immersiv kontent o’quvchilar motivatsiyasini oshiradi va murakkab tarixiy kontekstlarni vizualizatsiya qiladi [11]. (Юнеко⁵)</p>	<p>O’zbekiston universitetlarida AR/VR va interaktiv loyihalar tezlashmoqda, biroq ularning miqyosi va sifat jihatidan cheklangan; ba’zi sanoat hamkorliklari va startaplar ushbu texnologiyalarni ishlab chiqmoqda. (aict.uz⁶)</p>	<p>1) Texnologiyalar mavjud lekin kontent kam (xususan jadidlar merosi uchun maxsus AR/VR kontent yo’q); 2) akademik-texnik hamkorlik zaif.</p>	<p>1) AR/VR bilan bitta yoki ikkita <i>case study</i> yaratish (masalan: Avloniy yoki Behbudiy asarlari bo’yicha interaktiv vizualizatsiya). 2) Universitet — IT-firma hamkorligida hackathon/bootcamp tashkil etish.</p>
<p>Ta’lim metodikasi va o’qituvchilarni tayyorlash</p>	<p>Xalqaro ta’lim tizimlari o’qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini doimiy rivojlantiradi: professional development, onlayn kurslar, amaliy mashg’ulotlar. History education projects ham o’qituvchilarni yangi metodlar bilan ta’minlaydi. (worldhistoryde.org)</p>	<p>O’zbekistonda o’qituvchilar uchun raqamli malaka oshirish dasturlari mavjud, ammo tarixiy-pedagogik merosni zamonaviy raqamli metodlar bilan o’qitishga yo’naltirilgan maxsus kurslar cheklangan. (OECD)</p>	<p>1) O’qituvchilarning metodik-raqamli tayyorgarligi yetishmaydi; 2) o’quv-uslubiy materiallar standartlashtirilmagan.</p>	<p>1) MOOC tarzida “Pedagogika tarixi va raqamli metodlar” kursini ishlab chiqish (o’zbek/rus/ingliz tilda). 2) O’qituvchilar uchun amaliy seminarlar va mentorluk dasturi (pilot-universitetlarda).</p>
<p>Fuqarolik tarbiyasi va milliy identitet</p>	<p>Xalqaro amaliyot milliy identitetni raqamiy ta’lim orqali mustahkamlashga e’tibor beradi: loyha-asosida o’qitish, digital storytelling, tarixiy murakkablikni kontekstda yoritish. Singapur va Finlyandiya misollarida tarix darslari ijtimoiy kontekst bilan bog’langan. (cpsingapore.com)</p>	<p>Jadidlar merosi milliy uyg’onish va identitet uchun kuchli manba hisoblanadi; O’zbekistonda ushbu meros magistratura va doktoranturada o’rganilmoqda, lekin keng auditoriyaga mo’ljallangan onlayn kontent kam. (InLibrary)</p>	<p>Tarixning raqamli qo’llanmalari cheklangan, yoshlar orasida ushbu resurslarga kirish yetarli emas; interaktiv va yoshlar uchun mo’ljallangan kontent yetishmaydi.</p>	<p>1) Raqamli storytelling va mikro-kurslar (15–20 daqiqa) yaratish — jadidlar hayoti va g’oyalari haqida. 2) Talabalar tomonidan yaratilgan loyiha-ishlarni rag’batlantirish (oliy ta’lim reytingi/ilmiy kredit bilan bog’lash).</p>

⁵ [Юнеко](#)

⁶ [aict.uz](#)

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “THE
FUTURE STARTS WITH US: TOWARDS THINKING,
TECHNOLOGY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT”
VOLUME 1. ISSUE 2. 2025

Platformalar va ochiqlik (Open access)	Xalqaro tajribada materiallar ko‘pincha ochiq resurs sifatida beriladi yoki universitetlararo xizmati orqali birlashtiriladi (Finna kabi). Bu ilmiy hamkorlik va resurs almashinuvni osonlashtiradi. (okm.fi)	O‘zbekiston resurslari qisman ochiq: ba’zi virtual ko‘rgazmalar va elektron fondlar mavjud, lekin ko‘pgina manbalar cheklangan (mualliflik, arxiv siyosati, texnik cheklovlar). (ppublishing.org)	Ochiqlik va litsenziyalash siyosati visual va kontent jihatdan rangsiz; ko‘plab arxivlar hamon yopiq yoki cheklangan.	1) Raqamli meros elementlari uchun Ochiq Litsenziya (masalan: CC BY-SA) qo‘llab-quvvatlanadigan pilot-policy ishlab chiqish. 2) Universitetlararo resurs almashinuv protokollarini joriy qilish.
---	---	--	---	---

Xulosa. Raqamli ta’lim sharoitida “Pedagogika tarixi” modulini jadidlar merosi asosida o‘qitish: talabalarda milliy o‘zlik va tarixiy xotirani mustahkamlaydi; raqamli ko‘nikmalarni rivojlantiradi va innovatsion fikrlashni shakllantiradi; tarixiy-pedagogik tafakkurni chuqurlashtiradi, ma’naviy-intellektual salohiyatni oshiradi; global ta’lim maydonida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi. Demak, raqamli platformalar, onlayn ta’lim resurslari va interaktiv pedagogik yondashuvlar orqali jadidlar merosini o‘rgatish kelajak pedagoglarini tayyorlashda yuqori samaradorlik beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YZATI:

1. UNESCO. Digital Learning Framework, 2023.
2. Yusupov Shavkat Ergash o‘g‘li “Iqtisodiy xavfsizlik tahdidlarini o‘rganishga metodologik yondashuvlar va ilmiy tadqiqot metodlari” <https://scientific-jl.com> 47-son_1-to‘plam_Iyun -2025 ISSN:3030-3621
3. OECD Education Strategy 2030.
4. Абдулла Авлоний. “Turkiy Guliston yoxud axloq”. Toshkent, 2022.
5. Behbudiy M. Ma’rifat haqida risolalar. Samarqand, 1913 (nashr: 2021).
6. Fitrat A. “Muallimlar uchun”. Buxoro, 1918 (nashr: 2020).
7. Munavvarqori Abdurashidxonov. Tanlangan asarlar. T., 2021.
8. Digital Uzbekistan – 2030 strategiyasi.
9. CIPD Learning and Future Skills Report, 2022.
10. Finland National Education Board Report, 2021.
11. EdX Global Pedagogy Course Materials, 2024.